

ARTS IN SOCIETY AWARD

Brengt jonge kunstenaars en sociale organisaties dichter bij elkaar

Wat kan een fotograaf betekenen voor een expertisecentrum dementie, een grafisch ontwerper voor een psychiatrisch centrum, een regisseur voor een wijk? Met de Arts in Society Award geven Cera en diverse hogescholen beide partijen de kans op zoek te gaan naar het antwoord.

Jozefien VAN HUFFEL

Vorig academiejaar kreeg een handvol studenten van de Arts in Society Award een beurs om een project te verwezenlijken. Dat resulteerde onder meer in een kortfilm en een theatervoorstelling. „Een kunstenaar is geen vanzelfsprekende partner voor de sociale sector. Het is dus fijn dat organisaties toch de uitdaging aangaan.”

Audrey Govaerts wilde graag contact leggen met haar overgrootmoeder, die aan dementie lijdt. „In het woonzorgcentrum zag ik haar onder meer spelen met kaarten met kabouter Plop”, zegt ze. „Dat vond ik jammer. Ik vroeg me af of kunst een rol kon spelen in de relatie tussen mensen met dementie en hun mantelzorgers.”

Govaerts, die vorig jaar afstudeerde als grafisch vormgeefster, stapte naar Orion, het Antwerpse Expertisecentrum Dementie (ECD). Vervolgens maakte ze voel- en geurschilderijen, bekende werken waar ze bijvoorbeeld een onderdeel liet uitsteken. „Sommige mensen herinnerden zich daardoor de naam van een kunstenaar, anderen vertelden over hun leven. Ik denk dat het interessant zou zijn om de werkvorm voort te onderzoeken.”

Govaerts en ECD Orion werden samengebracht door de Arts in Society Award, een initiatief van de coöperatieve investeringsmaatschappij Cera en van vier kunsthogescholen: LUCA School of Arts, de Koninklijke Academie voor Schone Kunsten Antwerpen, het Koninklijk Conservatorium Antwerpen en Sint Lucas Antwerpen. „Jonge kunstenaars en de sociale sector vinden elkaar nog te weinig”, zegt Hannelore Vandezande van Cera. „Met de Cera Award zetten we studenten uit technische rich-

tingen al aan om in te spelen op noden uit de socialprofitsector, maar ook de kunsten hebben iets te bieden.” Cera schenkt 1.000 euro aan elk geselecteerd project, de hogescholen begeleiden.

Het is telkens de bedoeling dat de studenten iets tot stand brengen in samenwerking met mensen van een bepaalde doelgroep. In sommige gevallen vertrekt het project bij een vraag van een sociale organisatie. Zo zocht het psychiatrische centrum Jan Baptist in Zelzate een manier om geïnterneerden in een minder negatief daglicht te stellen. Regisseur Niels Faes en grafisch vormgevers Lien Claerhout en Tom Tiepermann wilden wel helpen.

„We vroegen de geïnterneerden naar positieve herinneringen en dromen”, legt Claerhout

„Ik word moe van de prikkels van druk verkeer, iemand met dementie van die van een veld mais”

uit. „Die zetten we om in beelden, die we op de muur projecteerden en waarvoor we de mensen lieten poseren.” „Met beperkte middelen krijg je zo een sterk beeld”, vult Tiepermann aan. Claerhout: „Het moest tof blijven. We zijn geen therapeuten en we gingen met hen aan de

Corinne Heyrman maakte theater met inwoners uit de Antwerpse wijk Luchtbal. © Kultfunk

slag in hun vrije tijd. Doordat we een lange aanloop namen om te wennen aan elkaar, waren echter zowel de geïnterneerden als hun omgeving trots.”

Andere projecten vertrokken bij de student. Theatermaakster Corinne Heyrman wilde bijvoorbeeld iets doen met het thema *Afkomst*. „Heeft het zin diep in je verleden te duiken? Ik dacht van niet. Makkelijk voor mezelf, want ik weet niet wie mijn vader is”, zegt ze. Voor de mensen uit de Antwerpse Luchtbalwijk met wie Heyrman uiteindelijk de voorstelling *De kunst van het koorddansen* maakte, bleef afkomst echter net heel belangrijk.

Dat was echter niet het enige dat ze leerde. „Ik kreeg ook bevestiging dat ik me graag inzet voor dit soort projecten. Anders dan mijn studiegenoten had ik

al vóór het conservatorium interesse in sociaal-artistiek werk”, vertelt ze. „Voorts weet ik nu dat ik absoluut wil voorkomen mensen te betuttelen en leerde ik beter omgaan met allerlei soorten mensen. Ik maak ook radio in de gevangenis, met geïnterneerden. Dankzij *De kunst van het koorddansen* heb ik veel minder schroom om hen te benaderen.”

Evy Raes publiceerde als fotografe al meerdere boeken, maar studeerde vorig jaar pas af. Met steun van de Arts in Society Award verdiepte ze zich in de manier waarop mensen met dementie de wereld zien. „Dementie gaat verder dan vergeten”, zegt ze. „Ik probeerde eerst ouderen te laten vertellen wat ze zien, maar bij hen wint de ziekte zo langzaam terrein dat ze de verschillen moeilijk konden be-

noemen. Bij mensen met jongdementie gaat het veel sneller.”

Raes wandelde bijvoorbeeld met een man door zijn tuin, die achteraan grensde aan een veld met mais. „Zoals ik moe word van de prikkels van het verkeer in een drukke straat, zo werd hij dat van die van die akker. Hij bleek erg verbokkeld waar te nemen, zag elke halm afzonderlijk.” De fotografe liet mensen met dementie foto's verknippen, om aldus te reconstrueren hoe zij de werkelijkheid zien. Vervolgens maakte ze zelf vervormde en gescheurde beelden. „Het resultaat is mijn werk en niet dat van de deelnemers, maar het had wel betekenis voor mantelzorgers. Ik projecteerde onder meer beelden in een grote zware ruimte. Mensen begrepen plotseling beter wat zich afspeelt in het hoofd van hun ouder of partner.”

„We hadden misschien op meer deelnemers gehoopt, maar deze projecten bewijzen alvast dat de kruisbestuiving veel mogelijkheden biedt”, besluit Hannelore Vandezande. „Veel van de studenten willen voort in de ingeslagen richting. Dat zegt veel.”

Wat zien mensen met dementie. Evy Raes liet hen foto's verknippen om inzicht te krijgen in hun waarneming. © Evy Raes